

2002 YILI OCAK-HAZİRAN DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerinin eski ve yeni sunumuna ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, “[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye’nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)” başlıkları altında yer almaktadır.

2002 yılı Ocak-Haziran döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar, “Eski Sunum” çerçevesinde aşağıda sunulmaktadır:

A- CARİ İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2002 Ocak-Haziran döneminde dış ticaret açığı % 5,3 oranında azalarak 2.432 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca nedenler;

- ihracat gelirlerinin % 3,3,
- bavul ticaretinin % 25,1,
- ithalat harcamalarının ise (CIF) % 2,5 oranında artmasıdır.

Diğer taraftan, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 46,8 oranında azalarak 1.783 milyon ABD doları olmuştur.

Sonuç olarak, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 782 milyon ABD doları fazla veren cari işlemler dengesi, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde 649 milyon ABD doları açık vermiştir.

1- Dış Ticaret

2001 yılı Ocak-Haziran döneminde, 1.480 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 17.022 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde 1.852 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 18.322 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 268 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 19.590 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde, 560 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 20.754 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

Bu gelişmeler sonucunda, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 2.568 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde % 5,3 oranında azalışla 2.432 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak-Haziran 2001	Ocak-Haziran 2002	% Değişim
İhracat FOB	17.022	18.322	7,6

Bavul ticareti	1.480	1.852	25,1
İthalat FOB	-19.590	-20.754	5,9
Altın ithalatı	-268	-560	109,0
Dış Ticaret Açığı	-2.568	-2.432	-5,3

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 3,9, **faiz gelirleri** % 15,1, **diğer mal ve hizmet gelirleri** ise % 47,5 oranında azalarak sırasıyla 2.981 milyon ABD doları, 1.311 milyon ABD doları ve 2.188 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **turizm giderleri** % 1,5 oranında artmış, **faiz giderleri** % 14,1, **diğer mal ve hizmet giderleri** ise % 23,7 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 954 milyon ABD doları, 3.169 milyon ABD doları ve 2.172 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2002 yılı Ocak-Haziran döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 35 oranında azalarak 1.009 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2002 yılı Ocak-Haziran döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım kaleminde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.854 milyon ABD doları azalarak 162 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım ise 2001 Ocak-Haziran döneminde 333 milyon ABD doları, 2002 yılının aynı döneminde ise 26 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde **doğrudan yatırımlar** net 136 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 169 milyon ABD doları net tahvil geri ödemesi, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde 381 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma** gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 67 milyon ABD doları net satım, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde 1.680 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 3.114 milyon ABD doları net satım, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde 322 milyon ABD doları net alım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 3.216 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde ise 977 milyon ABD doları net çıkışla sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 1.625 milyon ABD doları net çıkış, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde ise 1.022 milyon ABD doları net giriş gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 5.094 milyon ABD dolarından 6.824 milyon ABD dolarına yükselmiş olup, bir önceki döneme göre “**Diğer Sektörler**”in borçlanması 1.061 milyon ABD doları, “**Bankacılık Sektörü**” borçlanması 519 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Anapara geri ödemeleri 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde, 6.756 milyon ABD dolarından Ocak-Haziran 2002’de 6.050 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 37 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde 248 milyon ABD doları net artış görülmüştür.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 120 milyon ABD doları tutarında yurtdışına kredi açılırken, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde bu tutar 211 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 513 milyon ABD doları artış, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde ise 1.669 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 5.439 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde ise 815 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde net 2.794 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde ise net 86 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlerle ait **Ticari krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde net 1.095 milyon ABD doları geri ödeme, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde ise net 224 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde net 182 milyon ABD doları kullanım, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde ise net 511 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 4.673 milyon ABD doları ve 333 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir.

Mevduat hesapları, 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 766 milyon ABD doları azalmış, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde de kredi mektuplu döviz tevdiat hesabında 351 milyon ABD doları artışa karşın özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 482 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2001 yılı Ocak-Haziran döneminde 4.694 milyon ABD doları azalmış, 2002 yılı Ocak-Haziran döneminde ise 2.389 milyon ABD doları artmıştır.